

SIGURNOSNI NALOG

SAFETY ORDER

BROJ: 2018/001 Rev. 01

NUMBER: 2018/001 Rev. 01

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Naslov: Sigurnosni nalog za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova

Title: Safety order related to issuing approval for use of aircraft not holding type certificate

Na inicijativu: Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore

Initiated by: The Civil Aviation Agency of Montenegro

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 10, a u vezi sa članom 73 stav 5 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20), Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je:

SIGURNOSNI NALOG

Broj: 2018/001 Rev.01

Referentni propisi:

1. Zakon o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20), član 73 stav 5
2. Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list CG“, br. 44/12 i 146/21) (prenešena Uredba 785/2004 Evropskog parlamenta i savjeta)
3. Pravilnik o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Službeni list CG“, broj 138/21) (Preuzeta Regulativa br. 2018/1139 Evropskog parlamenta i savjeta o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i izmjeni regulativa (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage regulativa (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (EEZ) br. 3922/91 (u daljem tekstu: Osnovna regulativa))

Primjena:

Ovim nalogom utvrđuje se postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu, samo u vazдушnom prostoru Crne Gore,

Pursuant to Article 6 paragraph 1 point 10, in conjunction with Article 73 paragraph 5 of the Law on Air Transport (“Official Gazette of Montenegro”, No 30/12, 30/17 and 82/20), the Civil Aviation Agency, hereby issues:

SAFETY ORDER

Number: 2018/001 Rev.01

Reference regulations:

1. The Law on Air Transport (“Official Gazette of Montenegro”, No 30/12, 30/17 and 82/20), Article 73 paragraph 5
2. The Law on Compulsory Traffic Insurance (“Official Gazette of Montenegro”, No 44/12 and 146/21) (transposed Regulation (EC) 785/2004 of the European Parliament and of the Council)
3. Regulation on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency (“Official Gazette of Montenegro” No 138/21) (transposed Regulation No 2018/1139 Regulation (EU) 2018/1139 of the European parliament and of the council on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency, and amending Regulations (EC) No 2111/2005, (EC) No 1008/2008, (EU) No 996/2010, (EU) No 376/2014 and Directives 2014/30/EU and 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulations (EC) No 552/2004 and (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EEC) No 3922/91 (hereinafter: Basic regulation))

Purpose:

This Safety Order lays down the procedure for issuing approval for use, solely within the airspace of Montenegro,

CamScanner

vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova (u daljem tekstu: odobrenje za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova), a koji se ne koristi za obavljanje komercijalnih aktivnosti ili obavljanje specijalizovanih operacija.

1. Uvod

1.1 Cilj ovog sigurnosnog naloga je da se omogući određenim vazduhoplovima koji nemaju uvjerenje o tipu da obavljaju letove u vazдушnom prostoru Crne Gore (u daljem tekstu: crnogorski vazdušni prostor).

1.2 Zahtjev za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova podnosi se Agenciji za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) na obrascu iz Priloga 1 ovog sigurnosnog naloga, najkasnije sedam dana prije planiranog datuma početka obavljanja operacija u crnogorskom vazдушnom prostoru.

1.3 Vlasnik ili operator vazduhoplova dužan je da uz zahtjev iz tačke 1 podtačka 1.2 ovog sigurnosnog naloga dostavi:

- važeći dokument o registraciji vazduhoplova;
- važeće uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova ili ekvivalentan dokument, kako je to odgovarajuće;
- potvrda o buci, ako je primjenljiva;
- osiguranje operatora vazduhoplova od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima na teritoriji Crne Gore, kako je odgovarajuće;
- važeću dozvolu za radio-stanicu vazduhoplova, ukoliko je primjenljivo;
- uvjerenje o otpuštanju u upotrebu ili ekvivalentni dokument kojim su sertifikovani posljednji obavljani radovi godišnjeg održavanja.

1.4 Osim akata iz podtačke 1.3 ove tačke, piloti koji planiraju da upravljaju vazduhoplovom, prilažu:

- važeću dozvolu, sa odgovarajućim važećim ovlaštenjima;

of aircraft not holding type certificate (hereinafter: approval for use of aircraft not holding type certificate), and not used for commercial activities or specialised operations.

1. Introduction

1.1 The objective of this Safety Order is to enable certain aircraft not holding type certificate to perform flights within the airspace of Montenegro (hereinafter referred to as the “Montenegrin airspace”).

1.2 The request for issuing approval for use of aircraft not holding type certificate, shall be submitted to the Civil Aviation Agency (hereinafter referred to as the “Agency”) using the form referred to in Attachment 1 of this Safety Order no later than seven days before the planned start of operations within Montenegrin airspace.

1.3 Aircraft owner or operator shall, attached to the application referred to in point 1.2 of this Safety order, submit:

- valid registration document;
- valid Certificate of Airworthiness or equivalent document, as applicable;
- noise certificate if applicable;
- third party liability insurance of the aircraft operator on the territory of Montenegro, as applicable;
- valid radio station licence, if applicable;
- valid certificate of release to service or equivalent document certifying that the latest yearly check was performed.

1.4 In addition to documents from point 1.3, pilots planning to fly the aircraft shall submit:

- Valid pilots licence, with appropriate valid endorsements;

- odgovarajuće ljekarsko uvjerenje, u skladu sa propisima države registra.

1.5 Sva dokumenta iz podtač. 1.3 i 1.4 ove tačke moraju da budu na engleskom ili crnogorskom jeziku, ili sa ovjerenim prevodom na crnogorski jezik.

1.6 Za vazduhoplove iz tačke 2 podtačka 2.2, potrebno je dostaviti dokaz da je tijelo koje je izdalo dokument o plovdbenosti nadležno za tu vrstu vazduhoplova u skladu sa nacionalnim propisima države registra.

1.7 Operatori vazduhoplova su dužni da, u crnogorskom vazдушnom prostoru, obavljaju operacije vazduhoplovom koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, u skladu sa:

- propisima kojima su uređena pravila letjenja i drugim propisima u vezi sa sigurnošću i bezbjednošću vazdušnog saobraćaja,
- letačkim priručnikom ovih vazduhoplova ili ekvivalentnim dokumentom, i
- ograničenjima iz dokumenta o plovdbenosti.

2. Vazduhoplovi koji nemaju uvjerenje o tipu

Pod vazduhoplovom koji nema uvjerenje o tipu se podrazumijeva: avion ili helikopter kojem nije izdato uvjerenje o tipu od strane države Crne Gore ili EASA-e u skladu sa Osnovnom regulativom, ili vazduhoplov kojem nije priznato ili prihvaćeno uvjerenje o tipu od strane države Crne Gore ili EASA-e i kojima nije izdato Uvjerenje o plovdbenosti u skladu sa Konvencijom o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu (Čikaška konvencija), odnosno:

2.1 Avion ili helikopter, koji pripada vazduhoplovima iz Aneksa I Osnovne regulative, kojem je izdato Uvjerenje o plovdbenosti, ili ekvivalentni dokument, od strane nadležnih organa države članice EASA ili ECAC.

2.2. Avion ili helikopter kojem je izdato Uvjerenje o plovdbenosti, ili ekvivalentni dokument, od strane vazduhoplovnog udruženja (kao što su na primjer vazduhoplovni savez, ili savez ultralake avijacije, ili slično),

- Valid medical licence, in accordance with regulations from the State of Registry.

1.5 All documents from points 1.3 and 1.4 shall be submitted in English or Montenegrin language, or with certified translation to Montenegrin language.

1.6 For aircraft from point 2.2, evidence that the entity issuing airworthiness document is in fact competent authority for the aircraft in question in accordance with national regulation of the State of Registry.

1.7 Aircraft operators shall, in Montenegrin airspace, operate aircraft not holding type certificate in accordance with:

- regulations laying down rules of the air and other regulations related to the civil aviation safety and security;
- aircraft flight manual or equivalent document;
- restrictions and limitations listed in airworthiness document.

2. Aircraft not holding type certificate

Aircraft not holding type certificate means airplane or helicopter for which Type certificate was not issued by Montenegro or EASA in accordance with Basic regulation, or aircraft whose Type certificate was not recognised by Montenegro or EASA and for which Certificate of Airworthiness was not issued in accordance with the Convention on International Civil Aviation (Chicago Convention), i.e.:

2.1 Airplane or helicopter, referred to in Annex I of the Basic regulation, with Certificate of Airworthiness, or equivalent document, issued by the competent authority of the EASA or ECAC Member State.

2.2 Airplane or helicopter with Certificate of Airworthiness or equivalent document issued by national federation (such as Aeronautic Association, or Ultralight Union, or similar) which

a koje je adekvatno prepoznato u državi članici EASA ili ECAC, kao nadležno za vrstu vazduhoplova o kojem je riječ.

2.3 Avion ili helikopter kojem je izdato Uvjerenje o plovidbenosti, ili ekvivalentni dokument u skladu sa nacionalnom regulativom, od strane vazduhoplovnih organa države registra, a koji nije vazduhoplov naveden u podtački 2.1 ove tačke.

Napomena: Za vazduhoplove pod podtačkom 2.3 ove tačke, nakon dostavljanja tražene dokumentacije, radi se procjena rizika, i na osnovu iste dobija odobrenje za upotrebu.

2.4 Svi ostali avioni ili helikopteri koji nemaju Uvjerenje o plovidbenosti izdato u skladu sa Čikaškom konvencijom.

Napomena: Vazduhoplovi iz podtačke 2.4 ove tačke ne mogu dobiti odobrenje za upotrebu u vazdušnom prostoru Crne Gore.

3. Upotreba vazduhoplova kojem je izdato odobrenje za upotrebu, a koje nema uvjerenje o tipu vazduhoplova

Operator vazduhoplova, kojem je izdato odobrenje za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, može da koristi vazduhoplov u crnogorskom vazdušnom prostoru uz sljedeće uslove i ograničenja:

- ne može da vrši komercijalne aktivnosti ili obavljanje specijalizovanih operacija;
- operator vazduhoplova, odnosno pilot vazduhoplova, mora da se pridržava uslova i ograničenja koji su primjenljivi na odobrenje za let, izuzeća u vezi sa odobrenjem za let ili slično, izdatih od strane država registra;
- pilot koji vrši operacije mora da ima važeću dozvolu izdatu od države registra vazduhoplova, sa odgovarajućim važećim ovlaštenjima;
- vazduhoplov može ostati u Crnoj Gori i obavljati operacije samo na ograničen vremenski period naveden u odobrenju;
- registrovani vlasnik i/ili operator vazduhoplova treba da obezbijedi da su sva neophodna

is appropriately recognised in EASA or ECAC Member State as competent for the aircraft class in question.

2.3 Airplane or helicopter with Certificate of Airworthiness, or equivalent document, issued in accordance with national regulation by the competent authority of the State of Registry, but not aircraft referred to in point 2.1.

Note: For aircraft referred to in point 2.3, after submitting the requested documentation, safety risk assessment is performed, and approval for use shall be obtained on the basis of that assessment.

2.4. All other airplanes or helicopters without Certificate of Airworthiness issued in accordance with Chicago Convention.

Note: Aircraft referred to in point 2.4 shall not be issued with approval for use in Montenegrin airspace.

3. Use of aircraft, not holding type certificate, for which the approval for use is issued

Operator of aircraft, for which the approval for use of aircraft not holding type certificate, can use aircraft within Montenegrin airspace while observing the following conditions, limitations and restrictions:

- the aircraft shall not be flown for the purposes of commercial activities or specialised operations;
- Aircraft operator, or aircraft pilot, shall comply with conditions, limitations and restrictions applicable to flight approval, exemptions related to flight approval et al. issued by the State of Registry;
- pilot performing the operations shall have valid licence issued by the State of Registry of aircraft, with valid appropriate endorsements;
- aircraft can stay in Montenegro and perform operations only for the limited period of time stated in the approval;
- registered owner and/or operator of aircraft shall ensure that all required documents are available for inspection when the aircraft is in Montenegro;

SIGURNOSNI NALOG

BROJ: 2018/001 Rev. 01

SAFETY ORDER

NUMBER: 2018/001 Rev. 01

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

<p>dokumenta dostupna za pregled kada je vazduhoplov u Crnoj Gori;</p> <ul style="list-style-type: none"> – vazduhoplov mora da ima važeće i adekvatno osiguranje u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list CG“, br. 44/12 i 146/21) koji je usklađen sa EU Regulativom 785/2004. <p>Zahtjev za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, operator dostavlja putem e-maila na adresu: arhiva@caa.me ili na poštansku adresu: Agencija za civilno vazduhoplovstvo ul. Josipa Broza Tita bb 81000 Podgorica, Crna Gora</p> <p>4. Prestanak važenja</p> <p>Danom stupanja na snagu ovog Sigurnosnog naloga prestaje da važi Sigurnosni nalog broj: 2018/001 Rev. 00.</p> <p>5. Stupanje na snagu</p> <p>Ovaj sigurnosni nalog stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici Agencije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – aircraft shall have valid and adequate insurance in accordance with the Law on Compulsory Traffic Insurance (“Official Gazette of Montenegro”, No 44/12 and 146/21) which is in compliance with Regulation (EC) No 785/2004. <p>Request for issuing the approval for use of aircraft not holding type certificate, shall be submitted by the operator via e-mail at the following e-mail address: arhiva@caa.me or at the following postal address: Civil Aviation Agency ul. Josipa Broza Tita bb 81000 Podgorica, Montenegro</p> <p>4. Entry into force</p> <p>Safety order number: 2018/001, revision 00, shall be repealed with effect from the date of entry into force of this Safety order.</p> <p>5. Entry into force</p> <p>This Safety Order shall enter into force on the eighth day following its publication at the web page of the Agency.</p>		
<p>Direktor / Director Ivan Ščekić</p>		<p>Datum / Date</p>	<p>26.08.2024.</p>

CamScanner

SIGURNOSNI NALOG**SAFETY ORDER****BROJ: 2018/001 Rev. 01****NUMBER: 2018/001 Rev. 01**
 CRNA GORA
 AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
Prilog 1

**ZAHTJEV ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA UPOTREBU
VAZDUHOPLOVA KOJI NEMA UVJERENJE O TIPU
VAZDUHOPLOVA**

*APPLICATION FOR ISSUING APPROVAL FOR USE OF AIRCRAFT
NOT HOLDING TYPE CERTIFICATE*

Naziv operatora vazduhoplova <i>Name of the Aircraft Operator</i>			
Adresa <i>Address</i>			
Telefon <i>Phone No.</i>		E-mail <i>E-mail</i>	
Informacije o vazduhoplovu <i>Aircraft Information</i>	Tip vazduhoplova <i>Aircraft type</i>		Registracione oznake <i>Registration marks</i>
Prilozi uz zahtjev: <i>Attachments:</i>	☐ Dokument o registraciji vazduhoplova <i>Registration document</i>		
	☐ Uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova ili ekvivalentni dokument <i>Certificate of airworthiness or equivalent</i>		
	☐ Potvrda o buci vazduhoplova, ako je primjenjiva <i>Aircraft noise certificate, if applicable</i>		
	☐ Dozvola za rad radio-stanice <i>Radio-station licence</i>		
	☐ Osiguranje od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima <i>Insurance certificate for damaged caused to third persons</i>		
	☐ Sertifikovani radovi sa posljednjeg obavljenog godišnjeg održavanja <i>CRS or equivalent certifying latest yearly check</i>		
	☐ Važeća dozvola pilota <i>Valid pilot licence</i>		
	☐ Ljekarsko uvjerenje <i>Medical licence</i>		
	☐ Dokaz da je tijelo koje je izdalo dokument o plovidbenosti nadležna vlast* <i>Evidence that entity issuing airworthiness document is competence authority*</i>		
<p>* Dostaviti samo za vazduhoplove kojima je dokument o plovidbenosti izdao vazduhoplovno udruženje (vazduhoplovni savez, savez ultralake avijacije i slično).</p> <p>* Submitted only in case of aircraft to which airworthiness document was issued by national federation (such as aeronautic association or Aero Club or ultralight union)</p>			
<p>Ovim putem izjavljujemo da su svi detalji koji su navedeni u ovom zahtjevu i pratećim dokumentima istiniti i tačni.</p> <p>We hereby declare that all details given in this Application and accompanied documents are true and correct.</p>			

SIGURNOSNI NALOG**SAFETY ORDER****BROJ: 2018/001 Rev. 01****NUMBER: 2018/001 Rev. 01**CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Datum: <i>Date:</i>		Potpis: <i>Signature:</i>	
-------------------------------	--	-------------------------------------	--

Popunjavanje Agencija za civilno vazduhoplovstvo / CAA USE ONLY

Procjenu obavio: <i>Evaluated by:</i>		Odluka ACV <i>CAA decision:</i>	
Broj odobrenja: <i>Number of approval:</i>		☐ Odobreno <i>Approved</i>	
Period važenja odobrenja: <i>Approval validity:</i>		☐ Nije odobreno† <i>Not approved†</i>	
Datum: <i>Date:</i>		Potpis ovlašćenog lica ACV: <i>Signature of CAA authorised person:</i>	

†O odbijanju zahtjeva Agencija će donijeti rješenje / *If application is not approved Agency will issue separate resolution*